

‘GROEPSRISICO GAAT OM EVENWICHT’

HET NEDERLANDSE BELEID TEN AANZIEN VAN EXTERNE VEILIGHEID VRAAGT VAN BESTUURDERS DAT ZIJ ZICH VERANTWOORDEN OVER HET GROEPSRISICO DAT MAATSCHAPPELIJK KAN WORDEN GEACCEPTEERD. MAAR WAT BETEKENT DAT? WANNEER BESCHOUWEN WE RISICO'S ALS VERANTWOORD EN WANNEER NIET? WELKE ASPECTEN SPELEN DAARBIJ EEN ROL? EN HOE PAKT DIE AFWEGING UIT? ZONDER DE JUISTE KENNIS IS HET LASTIG DIE VRAGEN TE BEANTWOORDEN.

Over de verantwoording van het groepsrisico schrijft Wim Brinker momenteel een thesis¹ in het kader van de opleiding management, economie en recht. Wim Brinker is ook projectleider van de Mal Groepsrisico. In de loop van dat project is hij zelf tegen het vraagstuk van de verantwoording aangelopen.

RISICOPERCEPTIE

Wim Brinker wijst erop dat de discussie over de aanvaardbaarheid van risico's samenhangt met de groei van het aantal risicovolle bedrijven en het transport van gevaarlijke stoffen in de afgelopen decennia.

‘Bij het maken van de noodzakelijke maatschappelijke en economische keuzes laten we ons vooral leiden door onze perceptie van de omvang een risico. Over het algemeen vinden we tien keer een ongeval met één dode minder erg dan één keer een ongeval met tien doden. Naarmate het gaat over risico's met een kleinere kans maar met een groter effect worden hogere eisen gesteld aan de bestuurlijke afweging van de risico's.’

OMGEVINGSFACTOREN

Wel beschouwd hadden de auteurs van het vierde nationaal milieubeleidsplan (2000/2001) al oog voor het afwegingsprobleem. Wim Brinker: ‘Mede door de ervaring met de vuurwerkkramp in Enschede leunt het milieubeleidsplan al op de gedachte dat het uiteindelijk gaat om de bestuurlijke afweging van de risico's tegen de maatschappelijke kosten

en baten van een risicovolle activiteit. Het gaat steeds om het zoeken naar een evenwicht tussen de omgevingsfactoren economie, maatschappij en hulpvraag (dat wil zeggen de mate waarin brandweermateriaal, ambulances, ziekenhuisbedden, etc. beschikbaar kunnen zijn). Juist vanwege het vereiste evenwicht in een concrete omgeving kan het groepsrisico niet aan een vaste norm of grenswaarde worden getoetst.’

IEDERE OMGEVING IS ANDERS

‘Ik denk dat deze contingentiebenadering, dit benoemen van het evenwicht tussen omgevingsfactoren, de sleutel is voor het bestuurlijk afwegingskader van het groepsrisico. Deze benadering doet namelijk recht aan feit dat omgevingsfactoren overall anders zijn.

Het hulpaanbod in de vorm van ziekenhuisbedden en brandweermaterieel is in Rotterdam nu eenmaal groter dan in Oost-Groningen. De winning van aardgas is van groter maatschappelijk belang dan de opslag van vuurwerk. En de maatschappelijke ontwrichting zal bij een ramp in een binnenstad groter zijn dan op een bedrijventerrein.’

TRANSPARANTE BESLUITVORMING

‘De overheid wil transparante besluitvorming over risico's waarbij ook rekening wordt gehouden met de omgeving van een risicobron. De uitdaging is steeds om voor risicoknelpunten betaalbare en haalbare maatregelen te vinden, die zorgen voor het gewenste evenwicht tussen economie, maatschappij en hulpvraag.

Dit vraagt zowel om een aanpak van de risicobron als om een gerichte benadering van de ruimtelijke ordening. Het beleidsinstrument Mal Groepsrisico helpt dit evenwicht aan de hand van een maatschappelijke kosten-batenanalyse af te wegen.’

¹ | Dit artikel is gebaseerd op de genoemde thesis.